

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



БЯЛКОВСЬКИЙ Денис Анатолійович

УДК 343.13(477)

**РЕАЛІЗАЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД КРИМІНАЛЬНОГО
ПРОВАДЖЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО СУДДІ**

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2021

Дисертацією є рукопис

Робота виконана на кафедрі кримінального права, процесу та криміналістики Інституту права, економіки та міжнародних відносин Міжнародного гуманітарного університету, Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, доцент
НЕЛЕДВА Наталія Василівна,
Інститут права, економіки та міжнародних відносин
Міжнародного гуманітарного університету,
доцент кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
ГЛОВЮК Ірина Василівна,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
головний науковий співробітник відділу організації
наукової роботи;

кандидат юридичних наук, професор
СМОКОВ Сергій Михайлович,
Одеський державний університету внутрішніх справ,
професор кафедри кримінального процесу.

Захист відбудеться «22» квітня 2021 року, о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.136.01 Міжнародного гуманітарного університету за адресою: 65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 33.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Міжнародного гуманітарного університету (65009, м. Одеса, Фонтанська дорога, 33).

Автореферат розіслано «17» березня 2021 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради



Д. Г. Манько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Основними завданнями кримінального провадження, згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України), є захист особи, суспільства і держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного і неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Ефективна реалізація цих завдань можлива тільки при дотриманні засад – основоположних начал кримінального провадження. Найбільш гостро в кримінальному провадженні постає проблема реалізації конституційних засад – це обумовлено тим, що гарантовані Конституцією України права, свободи й інтереси людини не можуть залишатися абсолютно недоторканими в умовах практичної діяльності осіб і органів, які здійснюють кримінальне провадження. Передбачена кримінальним процесуальним законодавством система заходів і дій, що обмежують конституційні права, свободи та інтереси осіб, обумовлює необхідність існування гарантій правомірності їх застосування. Як одну із таких гарантій чинне кримінальне процесуальне законодавство України встановлює інститут слідчого судді, до повноважень якого належить здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

Процесуальний статус слідчого судді в кримінальному провадженні досліджувався такими вітчизняними і зарубіжними вченими, як В.Д. Бринцев, В.В. Віхров, І.В. Гловюк, В.Я. Горбачевський, Ю.М. Грошевий, О.А. Губська, О.Є. Діденко, С.В. Єськов, І.І. Заболотний, Т.Г. Ільєва, Д.П. Кисленко, О.П. Клименко, М.М. Ковтун, В.П. Кушпін, О.І. Литвинчук, І.С. Макаренко, В.Т. Маляренко, В.Т. Нор, М.А. Погорєцький, В.О. Попелюшко, В.В. Рожнова, Ю.В. Роштіна, Д.О. Савицький, М.І. Сірій, Н.П. Сиза, Ю.В. Скрипіна, С.М. Смокова, О.С. Ткачук, А.Р. Туманянц, Л.Д. Удалова, І.І. Цилюрник, О.Г. Шило, В.В. Шимановський, С.Г. Штогун та іншими. Зазначені автори у своїх працях досить ґрунтовно розглядають питання поняття, предмету, меж судового контролю в досудовому провадженні, а також досліджують історичні й порівняльні аспекти правового інституту слідчого судді. Окремі наукові дослідження присвячені розмежуванню повноважень прокурора і слідчого судді, повноваженням слідчого судді щодо розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування або прокурора під час досудового розслідування, а також здійсненню слідчим

суддею положень змагальності сторін кримінального провадження. Однак механізм здійснення слідчим суддею конституційних засад захисту прав і свобод людини на сьогоднішній день не був предметом спеціального кримінально-процесуального наукового дослідження.

Разом з тим, в сучасних умовах – прагнення України до євроінтеграції – дослідження проблеми забезпечення конституційних засад в кримінальному провадженні, а також визначення місця і ролі в механізмі реалізації наведених засад такого нового для вітчизняного законодавства інституту, як інститут слідчого судді, набуває особливого значення.

Виходячи з цього уявляється доцільним на основі вивчення доктринальних поглядів вітчизняних і зарубіжних вчених та системного аналізу кримінального процесуального законодавства дослідити механізм здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження, а також шляхи удосконалення забезпечення дотримання прав, свобод та інтересів осіб в кримінальному провадженні України під час здійснення судового контролю, з урахуванням міжнародного досвіду інституту слідчого судді.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015, Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р. Тема дисертації затверджена вченою радою Міжнародного гуманітарного університету 10 жовтня 2015 р. (протокол № 4) та відповідає кафедральній темі «Проблеми кримінального права, процесу та криміналістики».

Мета і завдання дослідження. У відповідності із встановленим об'єктом (правовідносини, які виникають у зв'язку з реалізацією конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді) і предметом (реалізація конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді) дисертації, її метою є розроблення та вдосконалення теоретичних, правових та праксеологічних положень реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді. Багатоаспектність і комплексність поставленої мети зумовили необхідність виділити ряд наступних завдань:

- розкрити ретроспективу виникнення та розвитку правового статусу слідчого судді як гарантії реалізації конституційних засад кримінального провадження;
- окреслити позитивний міжнародний досвід здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження;
- визначити процесуальний статус слідчого судді за вітчизняним законодавством;

- розкрити поняття і сутність засад кримінального провадження, класифікувати їх;

- охарактеризувати конституційні засади кримінального провадження України;

- запропонувати напрями вдосконалення здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

- визначити шляхи оптимізації забезпечення слідчим суддею конституційних засад під час розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування, прокурора в ході досудового розслідування;

- розкрити механізм здійснення слідчим суддею конституційних засад під час проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій.

Об'єктом дослідження є правовідносини, які виникають у зв'язку з реалізацією конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді.

Предметом дослідження є реалізація конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді.

Методи дослідження. При проведенні наукового дослідження використовувались такі загальнонаукові методи пізнання, як аналіз, синтез, індукція, дедукція та узагальнення. Окрім цього використано ряд спеціальних методів, які властиві науковим дослідженням у сфері права. Зокрема, *діалектичний* метод використовувався при дослідженні виникнення та розвитку правового статусу слідчого судді як гарантії реалізації конституційних засад кримінального провадження на різних етапах розвитку вітчизняного кримінально-процесуального законодавства. Застосування *формально-юридичного (догматичного)* методу дало можливість здійснити аналіз юридичних фактів і норм щодо судового контролю на досудовому розслідуванні як національного, так і іноземного кримінального процесуального законодавства, а також міжнародних норм. *Порівняльно-правовий* метод використовувався при порівнянні особливостей судового контролю забезпечення конституційних прав, свобод і інтересів осіб під час досудового розслідування в процесуальних системах держав – представниць англо-американської та романо-германської правових систем. За допомогою методу *правової статистики* вивчались емпіричні джерела наукового дослідження, такі як матеріали кримінальних проваджень, судові рішення та статистичні звіти. *Соціологічний* метод використовувався для з'ясування поглядів практичних працівників щодо правової регламентації окремих аспектів реалізації конституційних засад кримінального провадження на досудовому розслідуванні в діяльності слідчого судді шляхом проведення опитування у формі анкетування, що дозволило з'ясувати їхні думки про можливість

вдосконалення чинного законодавства у цій сфері. *Логіко-юридичний* метод використовувався при виокремленні конститутивних ознак, він дозволив на їх підставі запропонувати тлумачення таких понять, як «кримінальна процесуальна дія» та «кримінальна процесуальна бездіяльність».

Емпіричну базу дослідження становлять дані судової практики, в тому числі Верховного суду, Конституційного Суду України, Касаційного кримінального суду, місцевих судів, Європейського суду з прав людини, а також матеріали опитування 127 респондентів (47 слідчих суддів, 42 слідчих та 38 адвокатів).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням проблеми реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді, здійсненим в умовах дії чинного кримінального процесуального законодавства. Науковою новизною відзначаються такі положення:

уперше:

- обґрунтовано необхідність доповнення Глави 35 КПК України процедурою переговорів між сторонами щодо укладання угоди про примирення або визнання винуватості, а також щодо обов'язкової участі суду (на стадії судового розгляду) та слідчого судді (на стадії досудового розслідування) під час таких переговорів;

- доведено доцільність розширення судового контролю на досудовому розслідуванні шляхом віднесення до компетенції слідчого судді санкціонування таких слідчих (розшукових) дій, як контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України) та огляд трупу, пов'язаний з екстумацією (ст. 239 КПК України);

удосконалено:

- теоретичне розуміння понять «кримінальна процесуальна дія» та «кримінальна процесуальна бездіяльність»; сформульовано тлумачення цих понять, запропоновано включити їх до змісту ст. 3 КПК України «Визначення основних термінів Кодексу», а також внести відповідні корективи щодо вживання зазначених термінів у КПК України;

- порядок оскарження до слідчого судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого чи прокурора на досудовому розслідуванні шляхом визначення обов'язкових реквізитів і встановлення форм відповідних категорій скарг, а також шляхом виокремлення на основі запропонованого тлумачення термінів «кримінальна процесуальна дія» та «кримінальна процесуальна бездіяльність» окремої категорії рішень, дій чи бездіяльності, які підлягають оскарженню;

набули подальшого розвитку:

- теоретичні положення про стан наукової розробленості здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під

час досудового розслідування шляхом визначення найбільш оптимальної класифікації повноважень слідчого судді, а також шляхом порівняльно-правового аналізу повноважень процесуальних статусів, аналогічних за функціями, щодо судового контролю на досудовому розслідуванні суб'єктів кримінального процесу;

– розуміння співвідношення конституційних засад кримінального провадження і повноважень слідчого судді в кримінальному провадженні України шляхом визначення категорії конституційних засад, які здійснюються слідчим суддею, а також встановлення механізму реалізації кожної із цих засад на стадії досудового розслідування.

Практичне значення одержаних результатів. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації можуть бути використані:

– в науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових розробок щодо здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження;

– у правозастосовній діяльності – використання результатів сприятиме підвищенню ефективності діяльності учасників кримінального процесу щодо реалізації засад кримінального провадження;

– у правотворчій діяльності – з метою вдосконалення кримінально-процесуального законодавства України в частині правового регулювання процесуального статусу слідчого судді;

– у навчально-методичному процесі – при написанні підручників і посібників з навчальної дисципліни «Кримінально-процесуальне право», а також під час викладання цієї дисципліни у закладах вищої освіти.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що містяться в дисертації. Наукове дослідження виконано дисертантом самостійно, усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовано на підставі власних досліджень. У тезах доповіді, опублікованих спільно з Н.В. Неледвою, самостійно обґрунтована необхідність обов'язкового судового контролю під час переговорів щодо угоди про примирення та визнання винуватості.

Апробація результатів дослідження. Дисертацію обговорено на засіданні кафедри кримінального права, процесу та криміналістики Міжнародного гуманітарного університету. Її положення, висновки та пропозиції доповідалися на конференціях: «Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених» (Одеса, 24 квітня 2015 року); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики», (Одеса, 18 грудня 2015 року); «O nouă perspectivă proceselor de integrare europeană din Moldova și Ucraina: aspectul juridică» (Кишинів, Республіка Молдова, 25–26 березня 2016 року); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики», (Одеса, 29

квітня 2016 року); «Чорноморські наукові студії» (13 травня 2016 року); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності»: (Одеса, 9 грудня 2016 року); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (Хмельницький, 3 березня 2017 року); «Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених» (Одеса, 27 жовтня 2017 року); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (Одеса, 15–16 грудня 2017 року); «Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності» (Хмельницький, 2 березня 2018 року); «Актуальні проблеми реформування кримінальної юстиції» (Одеса, 20 квітня 2018 року); «Гуманітарний і інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених» (Одеса, 26 жовтня 2018 року); «Актуальні проблеми кримінальної юстиції» (Одеса, 26–27 червня 2019 року).

Публікації. Основні теоретичні та практичні положення й пропозиції дисертаційного дослідження викладено у 21 науковій праці, із них 6 статей – у наукових фахових виданнях, 2 публікації – у виданнях іноземних держав, 13 – у тезах доповідей на конференціях.

Структура й обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (284 найменування) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 248 сторінок, у тому числі список використаних джерел – 29 та додатки – 18 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, охарактеризовано ступінь її наукового розроблення, зв'язок з науковими програмами, планами і темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів, їх теоретичне і практичне значення, наведено відомості про апробацію та публікації її основних результатів, структуру й обсяг роботи.

Розділ 1 «Теоретичні основи реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді» складається із трьох підрозділів, присвячених проведенню комплексного наукового аналізу процесуального статусу слідчого судді, в ході якого досліджено генезис цього статусу, здійснено компаративістський аналіз процесуальних статусів суб'єктів кримінального провадження, уповноважених на реалізацію судового контролю під час досудового розслідування, а також досліджено

основні аспекти процесуального статусу слідчого судді за вітчизняним законодавством.

У підрозділі 1.1. *«Виникнення та розвиток правового статусу слідчого судді як гарантії реалізації конституційних засад кримінального провадження»* досліджено генезис процесуального статусу слідчого судді на правовій карті світу як суб'єкта, уповноваженого на реалізацію конституційних прав, свобод і інтересів осіб, який виник у кримінальному процесі Франції в 1808 році. Встановлено, що прототип слідчого судді було започатковано у Франкському королівстві епохи Карла Великого (VIII століття) на етапі зародження розшукового кримінального процесу, через запровадження інституту королівських об'їзних суддів.

Визначено, що вітчизняний судовий слідчий зобов'язаний своїм походженням французькому слідчому судді. Це підтверджується властивими йому повноваженнями і виконуваними ним процесуальними функціями. Як французький слідчий суддя, так і вітчизняний судовий слідчий мають значну самостійність і незалежність, уповноважені проводити розслідування, направляти провадження у справі, виконувати огляд та інші процесуальні дії, не будучи при цьому стороною обвинувачення. Різниця між процесуальним статусом слідчого судді та судового слідчого вбачається в тому, що слідчий суддя здійснює судовий контроль на досудовому провадженні шляхом санкціонування окремих процесуальних заходів і дій, а також шляхом розгляду скарг учасників кримінального процесу на рішення, дії чи бездіяльність органів, котрі здійснюють досудове розслідування, в той час як на судового слідчого покладається безпосереднє провадження досудового розслідування. Також встановлено, що наразі значимість слідчого судді вбачається саме як юрисдикційного судового органу, не пов'язаного з безпосередніми функціями щодо розгляду справ.

У підрозділі 1.2. *«Міжнародний досвід здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження»* розкрито, що існування в кримінальному процесі спеціально уповноваженого на здійснення судового контролю під час досудового розслідування суб'єкта кримінального провадження притаманно правовим системам багатьох країн світу. Інститут слідчого судді як суб'єкта, спеціально уповноваженого на здійснення судового контролю під час досудового розслідування, вперше з'явився в кримінально-процесуальних системах країн романо-германської правової сім'ї. В країнах англо-саксонської правової сім'ї функції суду на досудових стадіях не покладаються на спеціально уповноваженого суб'єкта, а виконуються безпосередньо судовим органом. Термін «судовий контроль за досудовим розслідуванням» щодо Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії вживається умовно, оскільки діяльність суду є невід'ємною частиною досудового розслідування. Кримінальний процес

США передбачає судовий контроль за заходами та діями правоохоронних органів, які обмежують конституційні права, свободи та інтереси осіб, проте містить певні виключення, передбачені Федеральними правилами кримінальної процедури. Для кримінального процесу держав романо-германської правової сім'ї характерно виокремлення в судовій системі спеціального процесуального статусу – слідчого судді, судді-магістрата або іншого аналогічного за повноваженнями суб'єкта, до діяльності якого належить реалізація судового контролю під час досудового розслідування. Практика ЄСПЛ свідчить про позитивну динаміку у сфері захисту конституційних прав, свобод та інтересів осіб, пов'язану із запровадженням в кримінальному процесі певної держави спеціального суб'єкта судового контролю на досудовому розслідуванні.

У підрозділі 1.3. «*Наукова розробленість процесуального статусу слідчого судді*» встановлено, що реформування інституту судового контролю в досудовому провадженні у зв'язку з ухваленням і набранням чинності Кримінального процесуального кодексу України проявилось не тільки впровадженням у кримінальне провадження нового суб'єкта – слідчого судді, але й істотним розширенням меж судового контролю в досудовому провадженні. Воно реалізувалося у визначенні широкого кола слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, які можуть бути проведені лише за ухвалою слідчого судді, заходів забезпечення кримінального провадження та інших заходів примусового характеру, на застосування яких слідчий суддя дає дозвіл, а також у чіткому формулюванні переліку скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора, які підлягають розгляду та вирішенню слідчим суддею в досудовому провадженні, регламентації порядку їх розгляду, рішень, що приймаються за результатами розгляду.

Розглянуто співвідношення наявних класифікацій повноважень слідчого судді; на цій підставі робиться висновок, що класифікація повноважень слідчого судді за критерієм змісту уявляється найбільш доцільною, оскільки структурно відповідає порядку закріплення зазначених повноважень у системі норм кримінального процесуального законодавства, аналіз якого дозволяє об'єднати повноваження слідчого судді в такі основні групи: пов'язані із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження; пов'язані з розглядом скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування; пов'язані з проведенням слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій.

Розділ 2 «Засади кримінального провадження як основи діяльності слідчого судді» охоплює два підрозділи, в яких здійснюється аналіз засад кримінального провадження в Україні як цілісної системи взаємопов'язаних і взаємообумовлених положень.

У підрозділі 2.1 *«Поняття, сутність і класифікація засад кримінального провадження як визначальних положень діяльності слідчого судді»* досліджено засади кримінального провадження як керівні положення, які визначають характер кримінального процесу і складають ідеологічну основу належного правового регулювання його форм, інститутів і стадій. Встановлено, що найбільш доцільною є класифікація засад за юридичною силою джерела – на конституційні, що закріплені в Конституції України (переважно в розділі 2 і в ст. 129), і на галузеві або спеціальні, що закріплені в інших законах – насамперед у КПК України. Всі засади мають в кримінальному процесі однакову юридичну силу і значення. Розподіл засад кримінального провадження на конституційні та спеціальні дозволяє визначити специфіку кримінального провадження, а також є найбільш доцільним, зважаючи на особливий характер кримінального процесу, під час якого нерідко відбувається обмеження конституційних прав, свобод та інтересів особи для забезпечення завдань кримінального провадження.

Найбільш гостро в кримінальному процесі постає проблема реалізації таких конституційних засад, як верховенство права, законність, рівність перед законом і судом, повага до людської гідності, забезпечення права на свободу й особисту недоторканість, недоторканість житла або іншого володіння особи, таємниця спілкування, невтручання в приватне життя і недоторканість права власності. Система кримінальних процесуальних заходів, слідчих та інших процесуальних дій, що обмежують конституційні права, свободи й інтереси осіб, обумовлює необхідність існування гарантій правомірності застосування даних заходів і дій. Як одну з таких гарантій чинне кримінальне процесуальне законодавство України встановлює інститут слідчого судді, до повноважень якого належить здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод і інтересів осіб у кримінальному провадженні.

У підрозділі 2.2. *«Характеристика конституційних засад кримінального провадження України як визначальних положень діяльності слідчого судді»* досліджено сутність і значення конституційних засад як закріплених у Конституції України основних правових ідей, що визначають побудову всього кримінального провадження України. Розкрито роль слідчого судді в реалізації конституційних засад кримінального провадження, до яких належать наступні: верховенство права; законність; рівність перед законом і судом; повага до людської гідності; забезпечення права на свободу та особисту недоторканність; недоторканність житла чи іншого володіння особи; таємниця спілкування; невтручання у приватне життя; недоторканність права власності; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів і членів сім'ї; заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності

за одне і те саме правопорушення; забезпечення права на захист; доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень; змагальність сторін і свобода в поданні ними суду своїх доказів, у доведенні перед судом їх переконливості; безпосередність дослідження показань, речей і документів; забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення механізму реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді» містить три підрозділи, присвячених визначенню шляхів оптимізації повноважень процесуального статусу слідчого судді щодо забезпечення конституційних прав, свобод та інтересів учасників кримінального провадження під час застосування засобів забезпечення, оскарження до слідчого судді рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора, провадження слідчих (розшукових), а також інших процесуальних дій.

У підрозділі 3.1 *«Здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження»* розкрито механізм здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження при обмеженні конституційних прав, свобод та інтересів учасників кримінального провадження під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження. Розкрито сутність заходів забезпечення кримінального провадження як засобів примусового характеру, які застосовуються за наявності підстав і в порядку, установленому законом, з метою запобігання й подолання негативних обставин, що перешкоджають або можуть перешкоджати вирішенню завдань кримінального провадження, забезпеченню його дієвості, до яких належать наступні: 1) виклик слідчим, прокурором, судовий виклик і привід; 2) накладення грошового стягнення; 3) тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом; 4) відсторонення від посади; 4-1) тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя; 5) тимчасовий доступ до речей і документів; 6) тимчасове вилучення майна; 7) арешт майна; 8) затримання особи; 9) запобіжні заходи. На підставі узагальнення відомостей про практичну діяльність органів досудового розслідування робиться висновок про наявність випадків під час застосування обмеження волі як запобіжного заходу, не доведення слідчим обставин, які б свідчили про існування ризику вчинення підозрюваним іншого кримінального правопорушення. Доведено, що судовий контроль є найбільш дієвою гарантією реалізації конституційних засад кримінального провадження під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

У підрозділі 3.2. *«Забезпечення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора в ході досудового*

розслідування» визначено, що належне забезпечення виконання завдань кримінального провадження є неможливим без існування в кримінальному процесуальному законодавстві такого інституту, як оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Зазначені конституційні положення цілком відповідають міжнародним стандартам і практиці ЄСПЛ, в структурі діяльності якого домінує розгляд скарг щодо порушень прав осіб під час кримінального провадження. У міжнародному праві оскарження вважається найпоширенішим засобом правового захисту.

Встановлено, що потребує вирішення проблема щодо розмежування між вживаним у КПК України абстрактним терміном «дія», який може означати дії, що регулюються існуючими формами суспільних відносин, та власне «процесуальна дія» в межах процесуальних відносин. Чинний КПК України в поточній редакції не містить точного визначення таких меж, а отже норми Глави 26 «Оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування» через наявність різних підходів до тлумачення термінів можуть набувати різного характеру правозастосування та процесуальних наслідків. Так, п. 6 ч. 1 ст. 303 КПК України, закріплюючи норму щодо оскарження рішення, дії чи бездіяльності слідчого або прокурора при застосуванні заходів безпеки, не визначає, які саме дії можуть оскаржуватися до слідчого судді особами, до яких можуть бути застосовані заходи безпеки, передбачені законом.

Доведено, що законодавче закріплення формулювання та змісту скарги сприятиме прискоренню розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора в ході досудового розслідування, а також дасть змогу слідчим суддям найбільш належним чином вирішувати їх по суті.

У підрозділі 3.3. *«Реалізація слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій»* досліджуються особливості забезпечення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час здійснення таких слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, які в окремих випадках передбачають обмеження конституційних прав, свобод та інтересів осіб, до яких належать наступні: обшук, огляд, слідчий експеримент, а також обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи. Встановлено, що одним із найважливіших способів реалізації конституційних засад кримінального провадження під час здійснення слідчих дій виступає судовий контроль, який на досудовому розслідуванні здійснюється слідчим суддею.

Доведено необхідність встановлення функції контролю слідчого судді за укладанням угод під час досудового розслідування, процедура яких набуває

особливого значення на етапі переговорів між сторонами, оскільки закон не передбачає повторного подання угоди, неважливо з чієї вини вона складена з порушеннями – з боку потерпілого, з боку підозрюваного, слідчого чи прокурора. Такий контроль найбільш повною мірою забезпечуватиме дотримання прав і свобод осіб, а передусім – невід’ємну умову добровільності укладення між стороною обвинувачення і стороною захисту угоди про визнання провини. Крім того, контроль слідчого судді під час укладання угоди сприятиме покращенню якості самої угоди та надасть можливість зменшити кількість відмов.

ВИСНОВКИ

На підставі наведених у дисертаційному дослідженні положень, виходячи з досягнутого рівня розробленості проблеми реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді, а також проведеного комплексного аналізу чинних нормативно-правових актів і регламентованих ними правовідносин, сформульовано висновки, які відповідають вимогам наукової новизни, мають значення для науки, судової та слідчої практики.

1. Розкрито ретроспективу виникнення та розвитку правового статусу слідчого судді, а саме – встановлено, що процесуальний статус слідчого судді як суб’єкта, уповноваженого на реалізацію конституційних прав, свобод і інтересів осіб, виник у кримінальному процесі Франції в 1808 році. Французька модель слідчого судді знаходить своє відображення в ряді країн, у тому числі в Україні. Процесуальний статус вітчизняного «судового слідчого» зобов’язаний своїм походженням французькому «слідчому судді», що підтверджується властивими йому повноваженнями і виконуваними ним процесуальними функціями. В сучасному світі значимість слідчого судді вбачається саме як юрисдикційного судового органу, не пов’язаного з безпосередніми функціями розгляду справ.

2. Окреслено позитивний міжнародний досвід здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження та встановлено, що судовий контроль на досудовому розслідуванні є властивим кримінальним процесуальним системам держав як англо-саксонської, так і романо-германської правових сімей. У країнах-представниках англо-саксонської правової сім’ї функції суду на досудових стадіях не покладаються на спеціально уповноваженого суб’єкта, а виконуються безпосередньо судовим органом. Для кримінального процесу держав романо-германської правової сім’ї здебільшого є характерним виокремлення в судовій системі спеціального процесуального статусу – слідчого судді, судді-магістрату або іншого аналогічного за повноваженнями суб’єкта, до функцій якого належить реалізація судового контролю під час досудового розслідування.

Практика ЄСПЛ свідчить про позитивну динаміку у сфері захисту конституційних прав, свобод і інтересів осіб, яка полягає в зменшенні кількості скарг та пов'язана із впровадженням в кримінальний процес тої чи іншої держави спеціального суб'єкта судового контролю на досудовому розслідуванні.

3. Визначено процесуальний статус слідчого судді за вітчизняним законодавством і встановлено, що класифікація повноважень слідчого судді за критерієм змісту є найбільш доцільною, оскільки структурно відповідає порядку закріплення зазначених повноважень у системі норм кримінального процесуального законодавства. Аналіз цього законодавства дає змогу об'єднати повноваження слідчого судді в такі основні групи: пов'язані із застосуванням заходів забезпечення кримінального провадження; пов'язані з розглядом скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора в ході досудового розслідування; пов'язані з проведенням слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій.

Встановлено, що виступаючи як незалежний і неупереджений арбітр слідчий суддя постає суб'єктом, який вирівнює можливості сторін, санкціонуючи окремі процесуальні заходи забезпечення кримінального провадження, такі як накладення грошового стягнення (ч. 2 ст. 144 КПК України), тимчасове обмеження в користуванні спеціальним правом (ч. 1 ст. 150 КПК України), відсторонення від посади (ч. 2 ст. 154 КПК України), тимчасовий доступ до речей і документів (ч. 1 ст. 160 КПК України), арешт майна (ч. 2 ст. 170 КПК України), запобіжні заходи (ч. 4 ст. 176 КПК України), а також слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії, такі як обшук (ч. 2 ст. 234 КПК України), огляд житла чи іншого володіння особи (ч. 2 ст. 237 КПК України), а в окремих передбачених кримінальним процесуальним законодавством випадках – проведення експертизи (ч. 1 ст. 242, ч. 1 ст. 244 КПК України).

4. Розкрито поняття і сутність засад кримінального провадження, а також здійснено їх класифікацію. Констатовано, що кримінальне процесуальне законодавство базується на системі керівних положень, які визначають характер кримінального процесу і складають ідеологічну основу належного правового регулювання його форм, інститутів і стадій. Засади кримінального провадження є цілісною системою взаємопов'язаних і взаємообумовлених положень щодо закономірностей і найбільш суттєвих властивостей кримінального провадження, які обумовлюють їх значення як гарантій захисту прав, свобод та інтересів осіб, а також як засобу для врегулювання діяльності органів і посадових осіб, які ведуть кримінальне провадження. Визначено, що серед чинних класифікацій засад кримінального провадження найбільш доцільним є розподіл їх

на конституційні та галузеві, що розкриває специфіку кримінального провадження, а також є найбільш виправданим зважаючи на особливий характер кримінального процесу, який зокрема передбачає обмеження конституційних прав, свобод та інтересів осіб.

5. Охарактеризовано конституційні засади кримінального провадження, а саме – визначено, що ці засади є цілісною системою взаємопов'язаних і взаємообумовлених правових положень, закріплених на конституційному рівні, які складають основу регулювання всіх форм, стадій та інститутів кримінального процесу і кримінальної процесуальної діяльності. Слідчий суддя на стадії досудового розслідування виступає суб'єктом реалізації кожної із конституційних засад кримінального провадження. Однак забезпечення такої конституційної засади, як заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення, здебільшого належить до компетенції сторони обвинувачення. Найбільш повною мірою слідчий суддя на досудовому розслідуванні здійснює такі засади кримінального провадження, як забезпечення права на свободу та особисту недоторканість, недоторканість житла чи іншого володіння особи, таємниця спілкування, невтручання у приватне життя та недоторканість права власності. Слідчий суддя виступає невід'ємним суб'єктом у забезпеченні змагального характеру кримінального провадження, оскільки є на досудовому розслідуванні об'єктивним і неупередженим суб'єктом.

6. Запропоновано напрями вдосконалення здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження:

– відповідно до практики Європейського суду з прав людини, обмеження конституційних прав, свобод і інтересів учасників кримінального провадження під час застосування запобіжних заходів на досудовому розслідуванні можливе лише за об'єктивної наявності передбачених Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод обставин, які не повинні отримувати широкого розуміння і мають тлумачитися вузько, з урахуванням конкретних обставин справи;

– уявляється необхідним законодавче закріплення вимог стосовно залишення клопотання слідчого чи прокурора про дозвіл на здійснення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій без розгляду.

7. Визначено шляхи оптимізації забезпечення слідчим суддею конституційних засад під час розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування, прокурора в ході досудового розслідування, які полягають у наступному:

– уявляється доцільним встановлення термінологічної визначеності понять «дія» та «бездіяльність», дефініція яких не знайшла свого відображення у КПК України;

– сформульовано тлумачення таких понять, як «кримінальна процесуальна дія» та «кримінальна процесуальна бездіяльність», запропоновано включити їх до ст. 3 КПК України «Визначення основних термінів Кодексу». Під «кримінальною процесуальною дією» слід розуміти окремих акт процесуальної діяльності органів досудового розслідування чи прокурора в межах встановлених у кримінальному процесуальному законодавстві прав (власне кримінальна процесуальна дія) та обов'язків (обов'язкова кримінальна процесуальна дія), направлений на досягнення певних процесуальних наслідків або на сприяння їх досягненню. Під «кримінальною процесуальною бездіяльністю» слід розуміти невиконання органом досудового розслідування чи прокурором негайно або в межах встановлених строків обов'язкової кримінальної процесуальної дії. Також пропонується внести відповідні корективи щодо вживання зазначених термінів у КПК України;

– доведено необхідність доповнення Глави 26 КПК України вимогами щодо форми та змісту скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора під час досудового розслідування. Удосконалено теоретичні аспекти порядку оскарження до слідчого судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого чи прокурора на досудовому розслідуванні шляхом встановлення конкретних форм відповідних скарг.

8. Розкрито порядок здійснення слідчим суддею конституційних засад під час проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій. Встановлено, що інститут слідчого судді виступає надійним гарантом правомірності обмеження конституційних прав, свобод та інтересів учасників кримінального провадження. Судовий контроль за діями і рішеннями органів, які здійснюють досудове розслідування, є одним із найбільш ефективних засобів захисту конституційних прав, свобод та інтересів учасників кримінального провадження.

Пропонуються наступні шляхи вдосконалення застосування слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час процесуальних дій:

– обґрунтовано необхідність доповнення Глави 35 КПК України процедурою переговорів між сторонами щодо укладання угоди про примирення або визнання винуватості, а також щодо обов'язкової участі суду (на стадії судового розгляду) та слідчого судді (на стадії досудового розслідування) під час таких переговорів;

– доведено доцільність віднесення до компетенції слідчого судді ухвалення таких слідчих (розшукових) дій, як контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України) та огляд трупу, пов'язаний з ексгумацією (ст. 239 КПК України).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових (у тому числі міжнародних) виданнях:

1. Бялковський Д. А. Реалізація конституційних засад кримінального провадження на досудовому розслідуванні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2015. № 17. С. 122–124.
2. Бялковський Д. А. Роль слідчого судді в реалізації засади недоторканості житла чи іншого володіння особи на стадії досудового розслідування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: ПРАВО*. 2016. № 37. С. 90–94.
3. Бялковский Д. А. Судебный контроль на досудебном расследовании как гарантия реализации принципа тайны общения. *Leges et iura: Revista științifico-practică*. 2016. № 6/2. С. 10–13.
4. Бялковський Д. А. Судовий контроль забезпечення права на свободу й особисту недоторканість під час застосування запобіжних заходів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2016. № 5. С. 124–128.
5. Бялковський Д. А. Забезпечення конституційних прав і свобод осіб при розгляді скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 1. С. 197–201.
6. Бялковський Д. А. Судовий контроль забезпечення конституційних прав, свобод і інтересів осіб під час досудового розслідування: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий вісник публічного та приватного права* : збірник наукових праць. 2019. № 1. С. 183–189.
7. Бялковський Д. А. Генезис процесуального статусу слідчого судді. *Юридичний науковий електронний журнал*. Запоріжжя. 2020. № 3. С. 372–375.
8. Бялковський Д. А. Реалізація слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час проведення обшуку. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2020. № 5. С. 12–16.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації та додатково відображають її наукові результати:

9. Бялковський Д. А. Принцип состязательности сторон уголовного производства на стадии досудебного расследования в условиях нового УПК Украины. *Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених* : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 24 квітня 2015 р.). Одеса, 2015. С. 21–23.
10. Бялковський Д. А. Класифікація засад кримінального провадження. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики* :

матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 18 грудня 2015 р.). Одеса, 2015. С. 159–163.

11. Бялковський Д. А. Співвідношення понять «слідчий суддя» і «судовий слідчий». *O nouă perspectivă proceselor de integrare europeană din Moldova și Ucraina: aspectul juridică*: conferința internațională științifico-practică (Chișinău, Republica Moldova 25–26 martie 2016). Chișinău, 2016. P. 167–170.

12. Бялковський Д. А. Повноваження слідчого судді з реалізації конституційних прав, свобод і інтересів осіб на досудовому розслідуванні. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету* : збірник. 2016. № 25. С. 14–18.

13. Бялковський Д. А. Класифікація повноважень слідчого судді. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 29 квітня 2016 р.). Одеса, 2016. С. 30–33.

14. Бялковський Д. А., Неледва Н. В. Контрольна функція слідчого судді під час переговорів про укладання угоди про примирення та визнання винуватості. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 9 грудня 2016 р.). Одеса, 2016. С. 124–128.

15. Бялковський Д. А. Щодо делегування повноважень слідчого судді в умовах особливого режиму досудового розслідування. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : тези Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 3 березня 2017 р.). Хмельницький, 2017. С. 486–489.

16. Бялковський Д. А. Внутрішнє переконання слідчого судді під час прийняття рішень в кримінальному провадженні. *Гуманітарний та інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 27 жовтня 2017 р.). Одеса, 2017. С. 13–16.

17. Бялковський Д. А. Оскарження до слідчого судді бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15–16 грудня 2017 р.). Одеса, 2017. С. 49–51.

18. Бялковський Д. А. Щодо нового порядку участі судового експерта в кримінальному провадженні. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності* : тези II Всеукр. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 2 березня 2018 р.). Хмельницький, 2018. С. 456–458.

19. Бялковський Д. А. Значення судового контролю в реалізації засади невтручання у приватне життя під час досудового розслідування. *Актуальні*

проблеми реформування кримінальної юстиції : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 20 квітня 2018 р.). Одеса, 2018. С. 135–138.

20. Бялковський Д. А. Судовий контроль застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. *Гуманітарний і інноваційний ракурс професійної майстерності: пошуки молодих вчених* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 жовтня 2018 р.). Одеса, 2018. С. 11–14.

21. Бялковський Д. А. Порівняльний аналіз судового контролю на досудовому розслідуванні в країнах англо-американської та романо-германської правових систем. *Актуальні проблеми кримінальної юстиції* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 26–27 червня 2019 р.). Одеса, 2019. С. 50–55.

АНОТАЦІЯ

Бялковський Д. А. Реалізація конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2021.

В дисертації здійснено комплексне дослідження механізму здійснення слідчим суддею конституційних засад кримінального провадження під час досудового розслідування. Досліджено виникнення та розвиток правового статусу слідчого судді як гарантії реалізації конституційних засад кримінального провадження. Здійснено порівняльно-правовий аналіз реалізації судом конституційних засад кримінального провадження на досудових стадіях за законодавством зарубіжних країн. Окреслено ступінь наукової розробленості проблеми здійснення конституційних засад кримінального провадження слідчим суддею, а також охарактеризовано процесуальний статус слідчого судді та його повноважень. Розкрито сутність і значення засад кримінального провадження, досліджено їх класифікації. Наведено характеристику конституційних засад кримінального провадження України, здійснено співвідношення конституційних засад і повноважень слідчого судді в кримінальному провадженні України. Розкрито механізм здійснення слідчим суддею конституційних засад під час: а) застосування заходів забезпечення кримінального провадження; б) розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора в ході досудового розслідування; в) проведення слідчих (розшукових) дій.

Визначено шляхи вдосконалення механізму реалізації конституційних засад кримінального провадження в діяльності слідчого судді.

Ключові слова: слідчий суддя, конституційні засади кримінального провадження, права, свободи та інтереси учасників кримінального провадження, судовий контроль, досудове розслідування.

АННОТАЦІЯ

Бялковский Д. А. Реализация конституционных основ уголовного производства в деятельности следственного судьи. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Международный гуманитарный университет, Одесса, 2021.

В диссертации осуществлено комплексное исследование механизма реализации следственным судьей конституционных принципов уголовного производства в ходе досудебного расследования. Исследовано возникновение и развитие правового статуса следователя судьи как гарантии реализации конституционных принципов уголовного производства. Выполнен сравнительно-правовой анализ осуществления судом конституционных принципов уголовного судопроизводства на досудебных стадиях согласно законодательству зарубежных стран. Определена степень научной разработанности проблемы осуществления конституционных принципов уголовного производства следственным судьей, а также охарактеризован процессуальный статус следователя судьи и его полномочий. Раскрыта сущность и значение принципов уголовного производства, исследованы их классификации. Приведена характеристика конституционных принципов уголовного производства Украины, рассматривается соотношение конституционных принципов и полномочий следователя судьи в уголовном производстве Украины. Раскрыт механизм осуществления следственным судьей конституционных принципов: а) при применении мер обеспечения уголовного производства; б) при рассмотрении жалоб на решения, действия или бездействие органов досудебного расследования или прокурора в ходе досудебного расследования; в) при проведении следственных (розыскных) действий. Определены пути усовершенствования механизма реализации конституционных принципов уголовного производства в деятельности следственного судьи.

Ключевые слова: следственный судья, конституционные принципы уголовного судопроизводства, права, свободы и интересы участников уголовного производства, судебный контроль, досудебное расследование.

SUMMARY

Byalkovsky D.A. Implementation of the constitutional principles of criminal proceedings in the work of an investigating magistrate. – Qualifying academic paper as a manuscript.

A thesis for a Candidate's of Law degree by speciality 12.00.09 – criminal process and criminology; forensics; investigative activities. – International Humanitarian University, Odesa, 2021.

In the thesis an integrated study of an implementation mechanism by the investigating magistrate of constitutional principles of criminal proceedings during pre-trial investigation has been conducted. The origin and development of the legal status of an investigating magistrate as a guarantee of the implementation of the constitutional principles of criminal proceedings have been studied. A comparative legal analysis of the court's implementation of the constitutional principles of criminal proceedings at the pre-trial stages under the legislation of foreign countries has been undertaken. The degree of scientific elaboration of the problem of implementation of the constitutional principles of criminal proceedings by the investigating magistrate has been determined along with the procedural status of the investigating magistrate and his/her powers. The essence and significance of the principles of criminal proceedings have been revealed, their classifications have been studied. The characteristic of the constitutional principles of criminal proceedings in Ukraine has been given; the correlation of the constitutional principles and powers of the investigating magistrate in the criminal proceedings of Ukraine has been determined. The mechanism of implementation of the constitutional principles by the investigating magistrate has been revealed when: a) applying measures to ensure criminal proceedings; b) examining complaints against decisions, actions or omissions of the pre-trial investigation authorities or the prosecutor in the course of pre-trial investigation; c) conducting investigative (search) operations. The ways to improve the mechanism for implementing the constitutional principles of criminal proceedings in the work of the investigating magistrate have been identified.

Key words: investigating magistrate, constitutional principles of criminal proceedings, rights, freedoms and interests of participants involved in criminal proceedings, judicial control, pre-trial investigation.

Підписано до друку 15.03.2021.
Формат 60x84/16. Ум-друк. арк. 0,9.
Наклад 100 прим. Зам. № 2103-13.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com

